

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

«Затверджено»

на засіданні кафедри стоматології
Зав. кафедри
д.мед.н., професор _____ Лахтін Ю.В.
протокол № 9 від 04.04.2019 р.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ

<i>Навчальна дисципліна</i>	Пропедевтика терапевтичної стоматології
<i>Модуль №1</i>	Клінічні особливості будови зубів, тканин та органів порожнини рота та препарування каріозних порожнин
<i>Змістовий модуль № 1</i>	Клінічні особливості будови зубів, тканин та органів порожнини рота
<i>Тема заняття б</i>	Контроль засвоєння змістового модуля № 1
<i>Спеціальність</i>	221 Стоматологія
<i>Рівень вищої освіти</i>	Другий (магістерський)

Тема №6: Проміжний контроль змістового модуля № 1.
«Анатомо-гістологічні та клініко-топографічні особливості будови зубів»

Кількість навчальних годин: 2

1.Актуальність теми: Якість роботи лікаря стоматолога при лікуванні зубів залежить від знання топографо-анатомічної та гістологічної будови зубу, знання клініко-анатомічних особливостей зубів. Знання будови зубу дає студентам- стоматологам чітке уявлення щодо лікування каріозних та некаріозних уражень зубів.

2. Згідно з вимогами «Стандарту вищої освіти України» дисципліна «Пропедевтика терапевтичної стоматології» забезпечує набуття студентами **компетентностей:**

№	Компетенція	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
Інтегральна компетенція:					
здатність вирішувати складні проблеми та проблеми в галузі охорони здоров'я в галузі "Стоматологія" в процесі навчання та майбутньої професійної діяльності.					
Загальні компетенції:					
1. Можливість абстрактного мислення, пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел; Можливість безперервно вивчати та поглиблювати свої знання на основі досягнень сучасної медицини та, зокрема, стоматології. 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професії. 3. Можливість застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях. 4. Можливість спілкування з рідною та іншими мовами. 5. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій. 6. Можливість ідентифікувати, ставити і вирішувати проблеми. 7. Можливість працювати в команді. 8. Міжособистісні навички. 9. Можливість діяти на основі етичних міркувань (мотивів). 10. Навички з техніки безпеки. 11. Можливість оцінити та забезпечити якість виконаної роботи. 12. Бажання зберегти навколишнє середовище.					
Спеціальні компетенції					
1.	Здатність застосовувати отримані базові знання з пропедевтики терапевтичної стоматології при	Будова твердих тканин тканин зуба, пульпи, пародонту, органів та слизової оболонки порожнини рота, зміни в них,	Оцінити стан зубів, пародонту, органів та слизової оболонки порожнини рота та зміни в них.	Вміти пояснити та обґрунтувати зміни стану зубів, пародон-	Нести відповідальність за правильність та точність оцінки лабора-

	оцінюванні результатів лабораторних та інструментальних методів обстежень	пов'язані з віком та патологічними станами. Клініко-анатомічні особливості будови зубів, ознаки належності до відповідної щелепи, сторони. Біохімічний, мікробіологічний склад слини, ротової рідини, їх біофізичні властивості та ремінералізуючий потенціал.	Визначати належність зубів до тієї чи іншої групи, сторони (справа, зліва), верхньої чи нижньої щелепи. Оцінити та інтерпретувати результати біохімічних, біофізичних, мікробіологічних досліджень слини та ротової рідини, їх ремінералізуючі властивості. Оцінити колір, стан тканин зуба в нормі, при демінералізації тощо.	ту, органів та слизової оболонки порожнини рота, слини та ротової рідини пацієнту, колегам.	торних та інструментальних методів дослідження.
2.	Здатність використовувати знання для встановлення клінічного діагнозу стоматологічного захворювання	Клінічні особливості анатомо-гістологічної будови зубів. Топографія тканин та утворень зуба. Зубні формули	Оцінити глибину каріозного ураження, стан тканин зуба. Позначати зуби різними зубними формулами	Вміти пояснювати розташування дефекту твердих тканин зуба пацієнту, при обговоренні з колегами.	Нести відповідальність за оволодіння відповідними знаннями та вміннями

3. Навчальні цілі:

Знати: Будову зубу , гістологію емалі та дентину, цементу, пульпи, періодонту, вікові зміни в них. Знати клініко-анатомічні особливості всіх груп зубів, верхньої та нижньої щелепи.

Засвоїти: зубні формули: клінічну, анатомічну, по ВОЗ, прикмети зубів, роль слини в ротовій порожнині, вікові зміни.

Вміти: розрізняти зуби за їхніми клініко-анатомічними особливостями та належністю їх до верхньої чи нижньої щелеп.

Оволодіти: методикою виготовлення пластилінових та гіпсових моделей різців, ікол, премолярів та молярів верхньої та нижньої щелеп.

4. Цілі розвитку особистості: Розвивати у студентів почуття професійної відповідальності при написанні зубних формул, розрізняння топографічних тканин і утворень зуба, вікових змін та функцій. Звернути увагу на професійну підготовку до роботи з клініко-анатомічними особливостями зубів верхньої і нижньої щелепи.

Міждисциплінарна інтеграція:

Дисципліни	Знати	Вміти
Попередні: 1. Анатомія людини	Топографо-анатомічні особливості будови зубів та клініко-анатомічні особливості зубів верхньої та нижньої щелепи.	Визначити належність зуба до певної групи (різці,ікла, премоляри, моляри) та до верхньої чи нижньої щелепи за кількістю коренів та за формою коронки.
2 . Гістологія	Гістологічну будову емалі, дентину, цементу, пульпи, періодонту зуба.	Визначити топографію твердих тканин, пульпи та періодонту зуба.
Внутрішньо предметна інтеграція 3. Пропедевтика терапевтичної стоматології	Топографо-анатомічну та гістологічну будову зуба. Клініко-анатомічні особливості зубів, вікові зміни в них.	Визначити належність зуба до певної групи . Записувати зубні формули: анатомічну, клінічну, по ВОЗ. Визначити топографію твердих тканин зуба та пульпи.

<p>Наступні:</p> <p>4. Терапевтична стоматологія</p>	<p>Можливі ускладнення при неправильному визначенні топографо-анатомічної будови зуба та гістологічної будови зуба. Вікові зміни в твердих тканинах зуба, пульпи та періодонті.</p>	<p>Діагностувати ускладнення, передбачати можливі наслідки неправильної роботи в різні вікові періоди.</p>
--	---	--

5. Матеріали методичного забезпечення основного етапу семінарського (підсумкового) заняття.

Література:

Основна (базова):

1. Пропедевтика терапевтичної стоматології [Текст]: підруч. для студ. стом. факул. вищ. навч. закл. МОЗ України / Марченко І.Я., Назаренко З.Ю., Павленко С.А. та ін.; під заг. ред. Ткаченко І.М.; ВДНЗУ «УМСА» – Полтава: ТОВ «АСМІ», 2016 р. – 439с.
2. Терапевтична стоматологія: Підручник для студентів стоматологічного факультету вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації / За ред. Анатолія Ніколішина – Вид.2-ге, виправлене і доповнене. – Вінниця: Нова Книга, 2012. – 680 с.
3. Практикум з терапевтичної стоматології (фантомний курс) / А.В. Борисенко, Л.Ф. Сідельнікова, М.Ю. Антоненко, Ю.Г. Коленко, О.О. Шекера. – Київ, 2011. – 512 с. – Бібліогр.: С. 510 – 512.
4. Терапевтична стоматологія: підручник у 4 т. Фантомний курс / [М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, А.М. Політун та ін.] / За редакцією А.В. Борисенка. – Т 1. – К.: Медицина, 2009. – 400 с.

Допоміжна:

1. Данилевський Н.Ф., Борисенко А.В., Політун А.М., Сідельнікова Л.Ф., Несин А.Ф. Терапевтична стоматологія: Учебник; В 4 т. – Пропедевтика терапевтичної стоматології. – Київ: Медицина, 2011. – 400 с.
2. Магид Е.А. Фантомний курс терапевтичної стоматології: [атлас] / Е.А. Магид, П.А. Мухин, Е.Е. Маслак; под ред. Ю.М. Максимовського. – [3-е изд., перераб. и доп.]. – М.: Медицина, 1996. – 304 с.
3. Николаев А. И. Фантомный курс терапевтической стоматологии / А. И. Николаев, Л. М. Цепов. – М.: МЕДпресс-информ, 2010. – 432 с.
4. Николаев А.И. Практическая терапевтическая стоматология: [учеб. пособ.] / Николаев А.И., Цепов Л.М. – М.: МЕДпресс-информ, 2010. – 924 с.

5. Николаев А.И. Практическая терапевтическая стоматология: учебное пособие / А.И. Николаев, Л.М. Цепов. – 8-е изд., доп. и перераб. – М.: МЕДпрессинформ, 2008. – 960 с.
6. Практикум з терапевтичної стоматології (фантомний курс): навчальний посібник / [М.Ф. Данилевський, А.П. Грохольський, А.М. Політун та ін.] / За ред. М.Ф. Данилевського. – Львів: Світ, 1993. – 184 с.
7. Терапевтическая стоматология: учебник в 4 т. Кариес. Пульпит. Периодонтит. Ротовой сепсис / [Н.Ф. Данилевский, А.В. Борисенко, А.М. Политун и др.] / За редакцией А.В. Борисенко. – Т. 2. – К.: Медицина, 2010. – 544 с.
8. Терапевтична стоматологія: підручник у 2 т. / [А.К. Ніколішин, В.М. Ждан, А.В. Борисенко та ін.] / За редакцією А.К. Ніколішина. – Т.1. – Вид. 2. – Полтава: Дивосвіт, 2007. – 392 с.
9. Терапевтична стоматологія: обладнання та інструментарій: навчальний посібник / В.І. Герелюк, Н.В. Нейко, В.В. Материнський, О.П. Кобрин. – Івано-Франківськ, 2002. – 95 с.

Інформаційні ресурси

- <http://nashol.com/2011041354397/propedevtika-stomatologicheskikh-zabolevanii-skorikova-l-a-volkov-v-a-bajenova-n-p.html>
- <http://www.booksmed.com/stomatologiya/2393-propedevtika-stomatologicheskikh-zabolevaniy-skorikova.html>
- http://dental-ss.org.ua/load/kniga_stomatologia/terapevticheskaja/8
- <http://www.stomatkniga.ru/index.php?start=48>
- http://stomatbook.blogspot.com/p/blog-page_14.html
- <http://www.mosdental.ru/Pages/Page28.1.html>
- <http://ru.bookos.org/g/%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B8%D1%8F>
- <http://www.booksmed.com/stomatologiya/153-terapevticheskaya-stomatologiya-borovskij.html>
- <http://knigi.tr200.net/f.php?f=%EF%F0%EE%EF%E5%E4%E5%E2%F2%E8%EA%E0+%F2%E5%F0%E0%EF%E5%E2%F2%E8%F7%E5%F1%EA%EE%E9+%F1%F2%EE%EC%E0%F2%EE%EB%EE%E3%E8%E8&p=0>
- http://mirknig.com/knigi/nauka_ucheba/1181309066-terapevticheskaya-stomatologiya-uchebnik.html

Питання:

1. Гістологічна будова емалі.
2. На малюнку позначити розташування смуг Гунтера-Шрегера, пояснити суть їх виникнення і значення.
3. На малюнку позначити розташування ліній Ретціуса.
4. Гістологічна будова первинного дентину.
5. Гістологія вторинного дентину.

6. Гістологія третинного дентину.
7. Прозорий дентин.
8. Іррегулярний дентин – визначення.
9. Інтраглобулярний дентин.
10. « Мертві шляхи ».
11. Гістологія цементу.
12. Гістологія пульпи.
13. Кровопостачання та інервація пульпи.
14. Функції пульпи.
15. Вікові зміни в пульпі зуба.
16. Гістологія періодонта.
17. Функції періодонта та вікові зміни в ньому.
18. Поняття пародонту, його функції.
19. Роль слини в ротовій порожнині, функції, склад.
20. Зубні формули: ВОЗ, клінічна, анатомічна.
21. Ознака відхилення кореня.
22. Ознака апроксимальної поверхні.
23. Ознака кута коронки.
24. Ознака кривизни коронки.
25. Клініко-анатомічні особливості особливості різців, ікол, премолярів та молярів.
26. Позначити вказані зуби клінічною формулою та формулою, позначеною ВОЗ.
27. За анатомічними, топографічними властивостями, ознаками, визначити зуб (належність до певної групи зубів, щелепи, правої або лівої сторони).
28. Намалювати зуб та позначити на малюнку анатомічно-топографічні особливості коронки, кореня.